

వల్ల పెరు కొట్టివేసే వర్యంతం అయింది. సుబ్రహ్మణ్యం అడగరానివాళ్ళనడిగి, వట్టరాని వాళ్ళ కాళ్ళు వట్టుకుని బదులు తెచ్చి కట్టడం జరిగి నిండా నెల కాలేదు.... ఆ బాకీ యింకా తీర్చలేదు.... ఇంతలో పులిమీద పుట్రలాగా పరీక్ష దరఖాస్తు ఒకటి వచ్చి వడింది. ఏమీ తోచలేదు చివరికి. తన భార్య మెడలో వున్న ఒక్క పువ్వులనానూ ఆమెను వసుపు బొండు కట్టుకోమని చెప్పి, కాకట్టుపెట్టాడు. ఆ సొమ్ము తెచ్చి దరఖాస్తు కట్టి మిగిలినది అప్పు తీర్చాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

విశ్వం ప్యాసయ్యాడు :

బి. ఎ. లో ప్రవేశించాడు :

ఇది వరకు సుబ్రహ్మణ్యం ఉదయం, సాయంత్రం వర్మిషన్ తో రెండూ; చాటుగా నాలుగూ పై వేట్లు చెప్పుకునేవాడు. తనూ, భార్య ఒక్క పూట తిని కొడుక్కి కడుపునిండా పెట్టి కాలక్షేపం చేస్తున్నారు. కాని, ఆ విధంగా కూడా గడవడం కష్టంగా వుంది. ఒక పావుకారు దగ్గరికి వెళ్ళి రోజూ సాయంత్రం ఆరుగంటలకు పావురోని యే రోజు వద్దులు ఆ రోజు వ్రాసి పెట్టడానికి ఒప్పుకున్నాడు. ఆ వద్దులు వ్రాసి వచ్చేటప్పటికి రోజూ రాత్రి పదిగంటలయేది. ఇదివరకు యెప్పుడైనా నడవలేకపోతే రిక్నా కట్టించుకునేవాడు... ఇప్పుడు యెంత బాధగా వున్నా, దూరమైనా నడకే శరణ్యం. పగలల్లా పాలాలు చెప్పి చెప్పి వచ్చిన సుబ్రహ్మణ్యానికి కడుపునిండా తిండిలేదు. కాని, ఈ కష్టమేదీ సుబ్రహ్మణ్యానికి కనబడడం లేదు. అతని దృష్టి అంతా విశ్వం చదువు మీద కేంద్రీకరింపబడి వుంది. ఒక్క రెండున్నర సంవత్సరాలు కష్టపడితే కొడుకు యం. ఎ. పాసవుతాడు. తన కష్టాలు గట్టెక్కిపోతాయి. ఇలాగ అనుకుంటూ తృప్తిపడేవాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం మనస్సెంతో తేలికపడ్డట్లునిపించేది అలాంటప్పుడు.

తిండి వుష్టిలేక సుబ్రహ్మణ్యం వెనకటి ఆరోగ్యం కోల్పోతున్నాడు.... నీరసించాడు.... గుండెలాడుకుని పోతున్నాయి.

కొద్దిగా దగ్గు !!

దగ్గే కదా అదే పోతుందనుకున్నాడు.

ఆ దగ్గు యెక్కువై జ్వరం కూడా వస్తోంది.

ట్రంగ్, టంగ్ -

విశ్వం ఖంగారువద్దాడు గంటలు విని. ఎదురుగుండా వ్రక్క వ్రతం, తను వ్రాయవలసిన అన్నరు పుస్తకం వున్నాయి.

'అబ్బా! అప్పుడే రెండుగంటలయిందీ!' అనుకున్నాడు.

విశ్వం కళ్ళు ఎర్రగా వున్నాయి.

తెల్లవార్లు నిద్రలేకుండా చదివాడు. కాని, యింతవరకు ఒక్క అక్షరం కూడా వ్రాయలేదు.

ఇచ్చిన వ్రక్కలకి యిండాకటి నుండి సమాధానం ఆలోచిస్తున్నాడు. కాని, తండ్రి సుబ్రహ్మణ్యం మరణశయ్యమీద చినిగిన గుడ్డతూ, పాలిపోయిన ముఖం, మాసిన గడ్డమూ కండ్లకు గోచరిస్తున్నాయి.

*

సుబ్రహ్మణ్యం మిడిల్ స్కూలు మేష్టరు. స్కూల్లో ఇంక్రిమెంట్లు సరిగా యివ్వని అధికారి ఒక పుణ్య జనుడు. ఏత్రార్థికం ఏమీ లేదు. అతనికి ఒక్కగానొక్క కొడుకు విశ్వం. సుబ్రహ్మణ్యం పెద్ద చదువు చదవలేకపోయాడు. అందుచేత తన కొడుకును ఎం. ఎ. ప్యాసు చేయించాలి. ఎంత కష్టపడైనా సరే అనుకున్నాడు. పిల్లవాడికి అయిదో సంవత్సరం రాగానే అక్షరాభ్యాసం చేసి అయిదు క్లాసుల వరకు తనే యింటి వద్ద చెప్పి, ఆపై క్లాసులో వేయించాడు స్కూల్లో. ఇదివరకు సుబ్రహ్మణ్యం జీతంతో అతను, భార్య, కొడుకు ఎలాగో కాలక్షేపం చేయగలిగే వారు. విశ్వం హైస్కూలు చదువైపోయింది. కాలేజీలో ఇంటర్ మీడియట్ చదువుతున్నాడు. సొమ్ము లేక ఆఖరిపెద్దు జీతం కట్టకపోవడం

'నాన్నగారూ...నేను చదువు మానేసి ఏదైనా ఉద్యోగం సంపాదిస్తాను. మీరు కష్టపడలేరింక. మన యిబ్బంది తీరుతుంది. ప్రైవేటుగా ఒక్కొక్కటే కట్టి పరీక్ష ప్యాసవుతాను' అన్నాడు విశ్వం.

అనేక విధాల బ్రతిమాలాడాడు.

ఉఁ హూఁ. ససేమిరా—ఒప్పుకోలేదు తండ్రి.

ఇక కష్టపడ్డన్నాళ్ళు కష్టపడక్కర్లేదు అన్నాడు.

బి. ఏ. పరీక్షలు ఇక మూడు నెలలున్నాయి.

సుబ్రహ్మణ్యానికి దగ్గు, జ్వరం ఎక్కువై పోయింది.

ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళి డాక్టరుకి చూపించాడు తండ్రిని విశ్వం. డాక్టరు పరీక్షచేసి టి. బి. అని తేల్చాడు. వెంటనే క్షయాసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళితే బ్రతుకుతాడని చెప్పాడు.

చేతిలో దమ్మిడిలేదు. రేపు ఎలా గడుస్తుందా అనుకోని రోజులేని సంసార పరిస్థితిలో వైద్యం ఎలా చేయించడం ?

సుబ్రహ్మణ్యం వైద్యం వద్దన్నాడు.

గోరంత ఆయుర్దాయం వుంటే ఏం ఫరవాలేదన్నాడు.

భగవంతుడే వున్నాడనుకున్నాడు.

కొద్దిరోజులలోనే మంచం వట్టాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

ఆ నాటి రాత్రి పరిస్థితి చాలా విషమించింది. విశ్వం, తల్లి కొయ్యబొమ్మల్లాగ నిలబడి వున్నారు.

'మా నాన్నగారికి ప్రాణభయం లేదు కదా?' అన్నాడు విశ్వం.

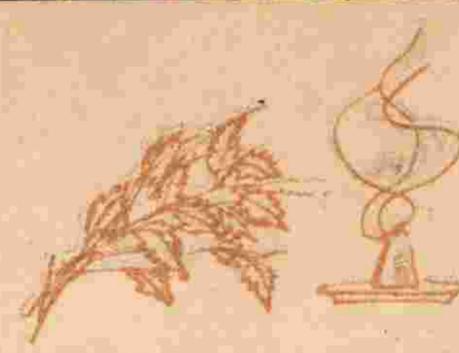
'ఎబోట్ హాఫెనవర్ మోర్' అన్నాడు నిరాశగా పెదవి విరుస్తూ డాక్టరు.

*

'హాప్ ఎన్ ఆవర్ మోర్' అన్నాడు హాల్ సూపరింటెండెంటు.

విశ్వం ఆయన మీద రోపల విసుక్కున్నాడు.

ఇంతవరకు విశ్వం ఒక్క అక్షరమైనా వ్రాయలేదు. ఈ అరగంటలోనైనా వ్రాస్తే కొన్ని మార్కులు పడవచ్చు అనుకుని తన చుట్టూ

★ ఇంట్లో ఒక గదిలో వల్లరి బాధ ఎక్కువగా ఉండమకోండి. అలాంటి గదులలో వేపాకులు కావి, గంధకం కావి కాలిస్తే, క్రమేణా వల్లరి వకీస్తాయి.

★ గాజ గ్లాసులో వేడివేడి తీకానీ; కానీకానీ పోసే ముందు, అందులో ఒక మ్పుమ వేస్తే మంచిది. ఇలా చెయ్యడంవల్ల మ్పుమ వేడిని పీల్చుకుని, గ్లాసు బద్దలు కాకుండా కాపాడుతుంది.

★ కత్తెరల వాడి తగ్గిపోయిందని విచారవడ నక్కరలేదు. ఒక చిన్న పీసా తీసుకుని, దాని మెడమ ఆ కత్తెరతో వేగంగా వది వదిపానుసార్లు కత్తిరించేలా కదిపితే—కత్తెర 'వాడి' మళ్ళీ పెరుగుతుంది.

ప్రక్కల యిటూ అటూ చూశాడు. ప్రక్క విద్యార్థులు వంచిన తల యెత్తకుండా వ్రాస్తూం డడం గమనించాడు....తనూ వ్రాయ నిశ్చయించు కున్నాడు.

ప్రక్క పత్రంకేసి తీక్షణంగా చూశాడు.

ఇటూ అటూ వ్రాస్తున్న విద్యార్థుల్ని చూశాడు. ప్రక్కవాడి పుస్తకంలోకి చూశాడు.

'అర్థ శాస్త్రానికి, నైతిక ప్రవర్తనకు గల సంబంధమును చర్చింపుము' అనే ప్రక్కకు 'అర్థిక సౌష్ఠ్యం లేకపోవడంవల్ల నైతిక ప్రవ

ర్తన కుంటు వడుతుంది' అనే వాక్యం జవాబుగా వ్రాస్తున్నాడు ఆ విద్యార్థి.

ఆ రెండు ముక్కలా కానీ చేద్దామను కున్నాడు విశ్వం.

కలం ముందుకి రాలేదు.

'చీ' అనుకున్నాడు.

తనలోని నైతిక ప్రవర్తన యంత తగ్గి పోవడము, తను కానీ చెయ్యడానికి నిర్దమవ డమా తనకు అర్థిక సౌష్ఠ్యం లేకపోవడంవల్లనే కదా అనుకున్నాడు. కానీ చెయ్యాలన్న పీచ మైన ఊహ అతనికి అంతవరకెన్నడూ కలగ లేదు...నీతి, నియమం, సత్యం, ధర్మం యివన్నీ వుండాలని చెప్పే వారంతా అర్థికంగా గొప్ప వారై వుండాలి—అనుకున్నాడు విశ్వం.

డాక్టరు చెప్పినట్లే అరగంటకి చనిపోయాడు సుబ్రహ్మణ్యం. భార్యనీ, కొడుకునీ దిక్కులేని వారిని చేసి 'మీ అమ్మ నాతోబాటు కష్టపడింది. నీ తల్లిని జాగ్రత్తగా చూసుకో. నీ చదువు పూర్తి కావడం చూడలేకపోయాను' అని విశ్వంతో కడసారిగా మాట్లాడాడు. జాలిగా కొడుకును చూస్తూ రెండే రెండు కన్నీటిబొట్లు రెండుచెంపల మీదుగా జారాయి సుబ్రహ్మణ్యానికి.

విశ్వం కళ్ళనుంపి రెండు కన్నీటి చుక్కలు రాలి, చౌకరకపు సిరాతో తన ఆన్పురు బుక్కు మీద వేసిన రిజిస్టరు నెంబరు చెరిగిపోయింది.

ఆ నాటికి తండ్రిపోయి సరిగా నెల అయింది.

విశ్వం తల్లిని పోషించాలి....తను బ్రతకాలి.... అందుచేత యీ పరీక్షలో నెగ్గి తీరాలి.

తండ్రి తన అభివృద్ధి కోసం ఎంత కష్ట పడ్డాడు !

చివరికి ప్రాణం కూడా త్యాగం చేశాడు !

తల్లి భర్తలేని దుఃఖంతో కుమిలిపోతోంది యింటిదగ్గర.

విశ్వం కడుపులోంచి వుప్పెనలాగ దుఃఖం పొంగి వస్తోంది. తల వంచుకుని, దుఃఖం అణచు కుండుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

గంట కొట్టారు....

విద్యార్థుల వద్ద జవాబు వ్రాయ తీసుకుంటూ ఇన్విజిలేటరు వచ్చాడు విశ్వం దగ్గరకి.

విశ్వం తన బ్లాంక్ పేపరు ఆయనకిచ్చి బైటకు వెళ్ళిపోయాడు కాళ్ళిడుకుంటూ.... *